

Trong hệ thống giáo dục Phật giáo, cả Nam truyền và Bắc truyền đều có những bài kinh, đồ sộ kinh nói về công ơn sinh thành dưỡng dục của cha mẹ rồi là cội nguồn.

Cũng như có những trang kinh đức Phật dạy những pháp báo đáp ân đức sâu dày đối với song thân một cách thiết thực nhất. Có nghĩa là đức Phật đã chỉ bày cách báo ân cha mẹ chính, hợp đạo lý, có lợi ích trong hiện đời và mai sau.

Hãy nói rõ hơn, đức Phật đã đưa ra tiêu chuẩn để với một người con đức gì là hiếu đễ o thì phải hiếu đễ cả hai mặt sự và lý. Sự là hình thức báo đáp bên ngoài, là lo lắng, chăm nom phụng dưỡng cha mẹ khi mẹ điếu u thì u thn v v t ch t; luôn tôn trọng kính l cha m và không đ c làm cho cha m phiền lòng. Lý là chăm lo để i sng tâm linh cho cha m. Hng cha m phát kh i thi n tâm, gieo t o ph c lành, tu theo chánh đ o; là làm sao cho cha m hi u rõ đng lành, tin sâu nhn qu, thoát ngoài vòng mê tín, ra kh i luân h i nghi p báo, đ t đ c an l c gi i thoát trong hi n t i và t ng lai.

Nói cách khác, mặt để i sng hi n thi n chính là hi u hnh, là phát tâm báo ân. Còn nh làm điếu u tà ác, không tu đng đ o đ c là b t hi u.

Theo quan đi m c a Phật giáo, thi n là không sát sanh, không tr m c p, không tà dâm, không nói d i, không nói hai l i, không nói l i đ c ác, không nói l i phù phi m, không tham, không sân, không si, có chánh ki n. Ng c l i là b t thi n. Mà tham, sân, si chính là g c r c a b t thi n.

Cho nên ng i tu h c Phật pháp phải th y rõ điếu u này đ bi t cách áp đng l i Phật d y vào để i sng sinh ho t c a chính mình, đ m i ngày b t tham, sân, si, thăng ti n trên đng đ o. Đ c nh v y m i th t s là ng i con hi u đ o.

Trong đ o Phật, v n đ hi u đ o đ c đ c p trong nhi u trong kinh tng Pali c a Phật giáo nguyên th y và Hán tng c a h phái B c tông nh : kinh Trng B, kinh A Hàm, kinh Báo Ân, kinh Vu Lan B n, kinh Hi u T, kinh Tâm Đ a Quán...

ở đây, chúng tôi s u t p l i m t s ít trong r t nhi u pháp tho i đ c Phật thuy t v công ơn cha m và cách th c đáp đ n c a con cái để i v i cha m h u chia s cùng các b n.

Phật dạy:

*"Cùng t t điếu u thi n không gì h n h u
Cùng t t điếu u ác không gì h n b t hi u"*

(Kính Nhàn Nhàn c)

"Tôi vô tình gặp được bạn nay, chúng sanh lang thang trong vô luân hồi, kiếp thân này như thân khác, sinh đi sinh lại bao kiếp, sống mà chúng ta đã quên còn nhớ ư hồn nọ trong kiếp kia".

(Kính Tụng tụng)

"Này các thiện klee! Có hai người mà các thiện không thể nào quên cho hết đời, đó là cha và mẹ. Nếu có kẻ trái cớng cha, trái phụng cớng mẹ, đi xa ngàn dặm, cung phụng đấng mẹ hiền ăn, đấng mẹ, chăn nuôi và thu hoạch thặng, thiện chí cha mẹ có từ từ từ, đi từ từ trên vai đi nữa, cũng chớ a từ đấng ân sâu cha mẹ. Các thiện phụng bệ, ân cha mẹ nên ngẫm, nên nuôi nên, đấng nên đúng lúc, làm cho ta từ từ thành. Vì thế, mà bệ ân đó khó từ. Do vậy, nên con hãy từ từ báo đáp công ơn cha mẹ đúng chánh pháp của phụng thiện hành nên từ từ sau đây:

- Nếu cha mẹ chớ a có niềm tin, phụng khuyến khích cha mẹ phát tâm tin tụng tam bảo.
- Nếu cha mẹ xan tham, phụng khuyến khích cha mẹ phát tâm bố thí.
- Nếu cha mẹ theo đuổi ác, phụng khuyến khích cha mẹ học tụng và đấng nên từ.
- Nếu cha mẹ theo tà kiến, phụng khuyến khích cha mẹ từ từ từ chánh kiến.

Làm đấng nên từ từ là từ từ cha mẹ đúng từ từ chánh pháp, khi cha mẹ không nên đấng nên an vui trong từ từ, mà còn gieo phụng lành trong từ từ lại".

(Kính Tăng Nhàn t A Hàm)

- "- Cung kính và vâng lời cha mẹ.
- Phụng đấng nên khi cha mẹ già yếu.
- Giữ gìn thanh danh từ từ nên gia đình.
- Báo từ tài sản cha mẹ đấng từ.
- Lo tang từ chu đáo khi cha mẹ qua đời".

(Kính Trùng B)

"Vô thường là luân hồi. Nay các vị khéo, không đợi gì tìm kiếm chúng sanh trong một thời gian dài này là không mất nên nào làm mẹ, làm cha".

(Kính Trùng Ông)

"Tôi là ông nội nam là cha ta, tôi là ông nội là mẹ ta. Bao nhiêu đời kiếp ta đi đó mà sanh ra, nên chúng sanh trong sáu đời là cha mẹ của ta cả".

(Kính Phạm Võng)

"Nay các Thầy Tỳ Kheo! Nếu ông nào biết tôi và đến cho dù cách xa Ta ngàn dặm, nhìn ng ta vẫn xem ông đó như đang đứng bên Ta. Còn nếu ông nào không biết tôi và đến, cho dù ông đó có đang đứng bên Ta như ng Ta vẫn xem họ cách xa ngàn dặm".

(Kính Tăng Nhứt A Hàm)

"Nếu có ông nào muốn đến vua Phạm Thiên ở trong nhà, hãy hiểu đến ông cha mẹ, vua Phạm Thiên đã có ở trong nhà. Muốn có Đức Thích ở trong nhà, hãy hiểu đến ông cha mẹ, Đức Thích sống ở trong nhà. Muốn đến tôi là thiên thần ở trong nhà, hãy cúng đến ông cha mẹ, tôi là thiên thần ở trong nhà. Cho đến muốn cúng đến Thánh Hiền và Phật, hãy cúng đến ông cha mẹ, các vị Thánh Hiền và Phật ở trong nhà".

(Kính Tôn Bô Tôn)

"Phê t h i các Th y Sa môn: Con nuôi cha mẹ , l y cam l trăm v làm th c ăn, dùng thiên nh c làm vui tai, s m y ph c h o h ng m c n i thân, vai cồng cha mẹ đi kh p b n ph ng , su t đ i ph ng d ng nh v y, đáng g i là h i u chẳng?

Các Th y Sa môn th a: Ng i này là đ i h i u.

Phê t d y: Ch a g i là h i u.

Phê t b o các Th y Sa-môn: Xem ng i th gian không có h i u th o, ch th này m i g i là h i u: Hãy khuyên cha mẹ b ác làm lành, [th Tam quy](#) g [Ngũ g i](#). Dù cha mẹ s m mai th trì quy g i, ch i u v c i ch t, đ i v i n n ng cha mẹ nuôi d ng, cũng g i t m đ n".

(Kính Hi u T)

M h n còn s ng là m t tr i g i a tr a chói sáng

M h n khu t bóng là m t tr i đã l n

M h n còn s ng là m t trắng sáng t

M h n khu t r i là đêm t i âm u.

(Kính Tâm Đ a Quán)

Vui thay h i u kính M

Vui thay h i u kính Cha

Vui thay kính Sa môn

Kính b c Thánh vui thay.

(Kính Pháp Cú)

"Có hai h ng ng i, này các T Kheo, Ta nói không th tr n đ c. Th nào là hai. Là M và Cha. N u m t bên vai cồng cha, m t bên vai cồng m , làm v y cho đ n trăm tu i, n u đ m bóp, thoa n c t m r a, thoa g i, và d u t i đ y có v i t i u t i n, đ i t i n nh th , này các T Kheo cũng ch a làm đ hay tr n đ m và cha . Vì c sao? Vì r ng, này các T Kheo, cha mẹ đã làm nh i u cho con cái, nuôi n ng, nuôi d ng con khôn l n, g i i th i u con vào đ i".

(Kính Tăng Chi I)

"Làm con đời này cha mẹ đem chút lòng mình cúng dường thì được phước vô lượng, trái lại làm ít đời này bố thí thì đời này cha mẹ lại cũng vô lượng".

(Kính Tụng Bồ Tát)

"Thưa Tôn thầy mà ít đức trên đầu ngón tay rồi hỏi các Thầy Tỳ Kheo, đức trên đầu ngón tay Ta nhiều hay đức trên quỳ đũa của này nhiều?"

— Bồ tát Đức Phật Tôn! Đức trên đầu ngón tay Như Lai so với đức trên quỳ đũa của thì quá ít.

— Cũng vậy, này các Tỳ Kheo, những chúng sanh hiểu kính với cha mẹ thì quá ít, như đức trên đầu ngón tay của Ta, còn những chúng sanh không hiểu kính với cha mẹ lại quá nhiều như đức trên đũa của".

(Kính Tụng pháp)

"Những đứa con bố thí hiểu, sau khi chết bỏ đũa vào đũa ngọc A-tỳ, lại đi thiêu đốt, ăn hoàn sạch nóng, uống nước uống sôi, gọt mướp đào đâm chém ngày đêm chết sống muôn lần, đến trăm ngàn kiếp không ngừng một giây, sẽ hình phạt tại A-tỳ ngục, rồi tiếp tục tiếp tục nghiệp chướng song thân".

(Kính Báo Hiếu)

"Ta trong kiếp quá khứ, như tâm hiểu thu nhận, cúng dường cha mẹ, do công đức đó, nên sinh lên các tầng trời làm Thiên tử, xuống nhân gian thì làm Thánh Vương".

(Kính Hiếu Ngu)

"Thưa Phật còn tại thế có một vị chú Thiên tử hỏi: "Bồ tát Đức Phật Tôn, làm sao để có đức của vị này?"

Phê t đáp:

"Phê ng dề ng cha và mẹ là vên may tề i thề ng".

(Kính Hề nh Phúc)

"Ta trề i qua nhề u kề p tu hành thành đề o là nhề công ề n cề a cha mẹ nuôi dề ng".

(Kính Phân biề t)

"Thề trề i đề t quề thề n không bề ng có hề u về i cha mẹ, vì cha mẹ là hai về thề n minh cao nhề t trong các thề n minh".

(Kính Tề Thề p Nhề Chề ng)

"Hề u hề nh đề ng đề u trăm hề nh tề t. Hề u cề m đề n trề i thì mề a hòa gió thuề n, hề u cề m đề n đề t thì muôn về t hóa sinh, hề u cề m đề n ngề i thì mề i phúc tăng trề ng".

(Khề kính)

—"ề n cha lành nhề núi Thái, nghĩa mề hề n sâu hề n biề n cề. Nề u ta ề trong đề i mề t kề p, nói công ề n cha mẹ không thề hề t".

—"Cha mẹ tề i tề n nhề Phê t tề i thề, gề p thề i không có Phê t, khéo thề cha mẹ tề c là thề Phê t về y".

(Kính Tâm Đề a Quán)

"Cha mẹ là Phạm Thiên
Bác đỡ o sỡ đỡ i trớ c
Xong đáng đợ c cúng đợ ng
Vì thợ ng đợ n cháu con
Do vớ y bợ c hỡ n trí
Đợ nh lợ và tôn trợ ng
Dâng thợ c ăn nợ c uợ ng
Vợ i mợ c và gợ ng nợ m
Thoa bóp cùng tợ m rợ a
Vợ i sợ hành nhợ vợ y
Đợ i này ngợ i hỡ n khen
Đợ i sau hợ ng Thiên lợ c".

(Kính Hợ nh Phúc)

"Thợ Tôn lợ i bợ o A Nan
ợ n cha nghĩa mợ mợ i phợ n phợ i tin
Đợ u thợ nhợ t gợ gờn thai giáo
Mợ i tháng trợ ng chu đợo mợ i bợ
Thợ hai sanh đợ gợ m ghê
Chợ u đợu chợ u khợ mợ i mê trăm phợ n
Đợ u thợ ba thâm ân nuôi đợ ng
Cợ c đợ n đợu, bợ n vợ ng chợ ng lay
Thợ tợ ăn đợ ng uợ ng cay
Đợ dành bợi ngợ t đợ đợ y cho con
Đợ u thợ năm lợ i còn khi ngợ
ợ t mợ nợ m khô ráo phợ n con
Thợ sáu sớ nợ c nhai cợ m
Mợ n con no ợ m chợ ng nhợ m chợ ng ghê
Đợ u thợ bợ y không chê ô uợ
Gợ t đợ đợ cợ a trợ không phợ n
Thợ tám chợ ng nợ chia riêng
Nợ u con đợ vợ ng cha phợ n mợ lo
Đợ u thợ chín mợ n con sung sợ ng
Đợ u phợ i mang nghợ p chợ ng cũng cam
Tính sao có lợ i thì làm
Chợ ng màng tợ i lợ i bợ giam bợ cợ m
Đợ u thợ mợ i chợ ng ham trao chuợ t
Dành cho con các cuợ c thanh nhàn
Thợ ng con nhợ ngợ c nhợ vàng

Cha nghĩa mẹ sánh bằng Thái sơn".

(Kính Báo Ân)

"Này các Tỳ Kheo, sáa mà các Thệy thệ nhệ nệ i ngệ i mệ tệ vô lệ ng kệ p đệ n nay còn nhệ u hệ n nệ c cệ a đệ i dệ ng. Quý Thệy nên biệ t sệ a cệ a ngệ i mệ là nhệ ng gệ t máu kệ t tinh thành nhệ ng dòng sệ a ngệ t truyệ n đệ t qua cho con, mệ i ngày đệ a con bệ bệ m lệ n lên đã rút tệ a tàn phá thân hình cệ a ngệ i mệ khô gệ y héo mòn, chệ t sệ m cũng vì con".

(Kính Tụng ng)

"Ngệ i con nào giàu có mà không biệ t hệ u thệ o phệ ng đệ ng cha mẹ đó là cệ a ngỗ đệ a đệ n bệ i vong".

(Kính Đệi Vân)

"Ngệ i nào muệ n báo nệ nghĩa to lệ n cệ cha mẹ, không có cách nào hệ n là phát tâm Bệ đệ cệ u giác ngệ, rệ i tìm cách hệ ng đệ n ngệ i thân cệ a mình và chúng sanh đệ ng phát tâm Bệ đệ, đó là cách báo ân rệ t ráo".

(Kính Phệ ng Tệ n Phệ t Báo Ân)

"Ngệ i con chí hệ u dù có gệ p đệ i nệ n nhệ tại trệ i, ách nệ c, đệ a chệ n... sệ thoát hệ m mệ t cách an toàn. Nệ u giàu thì đệ c hệ ng trệ n vệ n gia tài không bệ nghệ ch cệ nh, chệ ng duyên, nệ i nghệ ch ngoệ i thù, luệ t vua phép nệ c, trệ m cệ p mệ t mùa... Nệ u nghèo thì đệ i sệ ng trong sệ ch thanh nhàn, trệ i ngệ i yêu thệ ng, danh thệ m xông khệ p, không bệ cệ nh nệ n khệ sệ, ít bệ nh tệ, đệ c tặng tuệ i thệ ... Sau khi chệ t đệ c sanh Thiên".

(Kính Hân Phúc)

*"Già a các loài hai chân
Chánh giác là tôi thính
Trong các loài con cái
Hiếu thuận là tôi thính".*

(Kính Tăng Chi I)

Như bài viết: "Lời Phật Dạy về công ơn cha mẹ", chúng ta đã thấy được Phật nói thật cụ thể, rõ ràng về ơn cha nghĩa mẹ và những phương cách báo hiếu thông thường mà ai cũng có thể làm được.

Mong rằng tất cả chúng ta đều ghi lòng tạc dạ, luôn nhớ đến ân nghĩa sinh thành sâu dày thâm trọng của cha mẹ để tìm cách đáp đền trong muôn một.

Tâm Chơn

Nguồn: <http://loiphatday.org/loi-phat-day-ve-cong-on-cha-me>